

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 22/16677-2
Saksbehandler Nina Stenbro

Høringsuttalelse

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for kultur, folkehelse og frivillighet	28.09.2022	45/22
2 Fylkesutvalget	11.10.2022	124/22
3 Fylkestinget	25.10.2022	62/22

Hovedutvalg for kultur, folkehelse og frivillighet har behandlet saken i møte 28.09.2022 sak 45/22

Votering

Fylkeskommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt

Hovedutvalg for kultur, folkehelse og frivillighet - vedtak

Fylkestinget vedtar høringssvar til forslag til lov om omsetning av bøker (bokloven) i tråd med det som går fram av saksframlegget.

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 11.10.2022 sak 124/22

Votering

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Fylkesutvalget - innstilling

Fylkestinget vedtar høringssvar til forslag til lov om omsetning av bøker (bokloven) i tråd med det som går fram av saksframlegget.

Fylkestinget har behandlet saken i møte 25.10.2022 sak 62/22

Votering

Fylkesutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Fylkestinget - vedtak

Fylkestinget vedtar høringssvar til forslag til lov om omsetning av bøker (bokloven) i tråd med det som går fram av saksframlegget.

Høringsuttalelse

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

Fylkestinget vedtar høringssvar til forslag til lov om omsetning av bøker (bokloven) i tråd med det som går fram av saksframlegget.

Vedlegg

forslag-til-lov-om-omsetning-av-boker-bokloven

høringsnotat-ny-lov-om-omsetning-av-boker-bokloven

Sammendrag

Kultur- og likestillingsdepartementet sendte forslag til ny lov om omsetning av bøker (bokloven) på høring 18. august 2022, med høringsfrist 18. november 2022.

Formålet med loven er å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur og å sikre god tilgjengelighet til litteraturen for alle i Norge. Loven skal bidra til å fremme kultur- og kunnskapsformidling, styrke norsk skriftkultur og tilrettelegge for et mangfold av aktører.

Et sentralt forslag er å utvide fastprisregimet til å gjelde for **alle** aktørene i bransjen. Høringsnotatet inneholder også forslag til regulering av lydbok-markedet og fremhever bibliotekenes rolle som formidler av litteratur.

Fylkeskommunedirektøren har i sitt forslag til høringsuttalelse tatt for seg det som anses å ha relevans for fylkeskommunens ansvarsområde innen regional bibliotekutvikling. Fylkestinget inviteres til å gi en uttalelse i samsvar med vurderingene som kommer fram i saksframlegget.

Saksopplysninger

Bakgrunnen for forslaget er regjeringserklæringen fra høsten 2021, Hurdalsplattformen, som sier at «regjeringa vil leggje fram ei boklov som sikrar fastprissystemet».

Loven vil blant annet erstatte forskrift 19. desember 2014 nr. 1716 om unntak fra konkurranseloven § 10 for samarbeid ved omsetning av bøker.

Høringsnotatet er på 52 sider og innledes med en grundig gjennomgang av bakgrunn for loven, utviklingstrekk i markedet og sammenligning av ulike boklover i Europa, før lovforslaget presenteres.

Vurdering

Formålsparagraf (§1)

I forskrift om unntak fra konkurranseloven er det ikke angitt noen formålsbestemmelse. I forslaget til boklov foreslår departementet en formålsparagraf som uttrykker språk- og litteraturpolitiske målsettinger. Den ivaretar ikke bare produksjon og omsetning av litteratur og bøker, men også norsk språk og lesernes interesser.

Fylkeskommunedirektørens vurdering:

Fylkeskommunedirektøren støtter forslaget om å ta inn en formålsparagraf slik den er formulert.

Definisjoner (§2)

Lovforslaget definerer en rekke begreper som omfattes av loven. Begrepet «bok» defineres til å omfatte en rekke fysiske og digitale formater, men avgrenses mot «enhver utgivelse som kun foreligger i lydformat». Vi stiller spørsmål til om dette er en for snever avgrensing, siden endringer i folks lese- og lyttevaner baner vei for litterære produksjoner kun utviklet for lytting.

Fylkeskommunedirektørens vurdering:

Det bør vurderes hvordan nye litterære former kan inkluderes i loven.

Lovens virkeområde (§3)

Loven gjelder for omsetning av bøker på bokmål, nynorsk eller samiske språk utgitt av norsk leverandør for salg gjennom norsk forhandler. De nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes er ikke omfattet av lovforslaget, siden det finnes andre støtteordninger for denne litteraturen og fordi markedet for disse språkene er svært lite.

Departementet ber om høringsinstansenes synspunkt på dette.

Fylkeskommunedirektørens vurdering:

Litteratur på nasjonale minoritetsspråk som kvensk, romani og romanes bør inkluderes i bokloven, slik at de enkelt kan tilgjengeliggjøres i folkebibliotek.

Lærebøker for grunnskolen og videregående skole er utelatt fra lovens virkeområde, siden lærebøker til skolene skaffes på anbud via kommune/fylkeskommune. For privatister i videregående skole kan det være vanskelig å få tak i pensumlitteratur, fordi slike læremidler ofte ikke er tilgjengelige i folkebibliotek og enkelteksemplarer kan være uforholdsmessig dyre.

Fylkeskommunedirektørens vurdering:

Enkel tilgang til lærebøker for elever som ikke er inkludert i et skoleløp bør sikres.

I høringsnotatet drøftes det om lovens virkeområde **fortsatt** skal inkludere lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet i et fastprisregime. Fastpris *kan* begrense muligheten til å utvikle konkurransedyktige norske alternativ i læremiddelmarkedet, som i stor grad er digitalt og kun leveres som abonnements tjenester, ofte engelskspråklige. Samtidig *kan* fastpris sikre et større mangfold og bredde av titler for studenter på norsk, og øke tilgangen til vitenskapelig baserte fagbøker på norsk også til allmennpublikum.

Fylkeskommunedirektørens vurdering:

Denne litteraturen bør fortsatt omfattes av lovens virkeområde. Dette vil styrke tilgjengeligheten for alle innbyggere, også for de som ikke er knyttet til en utdanningsinstitusjon.

Fastpris på bøker (§5)

Fastpris på bøker er et sentralt virkemiddel for å sikre likeverdig tilgang til et bredt og mangfoldig litteraturtilbud for hele befolkningen, og stabilitet og forutsigbarhet i alle ledd. Flere land i Europa, blant annet Frankrike og Tyskland har fastprisregime og i Norge har dette vært avtafestet siden 1962. Samtidig har det også vært mulig å tilby rabatt for bibliotek i fastprisperioden. I dag er det felles opphør av fastpris 1. mai hvert år og det gir utgivelser ulik fastprisperiode. Departementet foreslår at fastprisen beregnes fra utgivelsesdato og løper en fast periode enten 12 eller 18 måneder.

Fylkeskommunedirektørens vurdering:

En rullerende periode på 12 måneder vil være hensiktsmessig. Det er riktig å videreføre muligheten for rabatt til bibliotekene og rabatter ved samtidig salg av ulike formater av samme tittel, slik det foreslås.

Plikt til å skaffe og levere e-bøker og digitale lydbøker (§6 og 7)

I gjeldende forskrift er det adgang til å samarbeide om en gjensidig skaffe- og leveringsplikt for forlag og bokhandel. En slik plikt innebærer at forlagene må levere lagerførte bøker til bokhandlere og at bokhandlere må skaffe tilgjengelig bøker som kunden ønsker. Dette omfatter også e-bøker. Leveringsplikten har vært gjeldende overfor bibliotek de siste tiårene, og leveringsplikten som foreslås i bokloven skal fortsatt skal gjelde overfor Biblioteksentralen.

For å bedre befolkningens tilgang på lydbøker og styrke forfatter- og forlagsøkonomien i lydbokmarkedet, foreslår departementet å innføre en plikt for digitale abonnementstjenester til å tilby eksemplarsalg av alle tilgjengelige lydbokutgivelser. Departementet foreslår at leveringsplikten for lydbøker også skal gjelde for levering av lydbøker til folkebibliotek, på samme måte som for papirbøker.

Fylkeskommunedirektørens vurdering:

Dagens modell for innkjøp av e-bøker og lydbøker til bibliotek oppleves som komplisert og ressurskrevende og gjør det vanskelig for bibliotekene å tilby befolkningen tilgang til relevant digital litteratur. Det bør utarbeides en forskrift som skisserer pris- og utlånsmodell for bibliotekene, og som erstatter Nasjonalbibliotekets anbefaling til modell for utlån av e-bøker og digitale lydbøker i folkebibliotek.

Regionplan Agder 2030

Lovforslagets formål om å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i produksjon av litteratur på norsk språk, samt sikre god tilgjengelighet for alle innbyggere, samsvarer godt med regionplanen hovedmål. Lovens virkeområde skal ivareta gode og trygge rammebetingelser for alle litterære aktører, hele veien fra forfatter til leser.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Det er ingen administrative, økonomiske eller juridiske konsekvenser knyttet til høringsuttalelsen.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren har gitt en vurdering av regjeringens forslag til boklov, og har konsentrert seg om det som har mest relevans for det fylkeskommunale ansvarsområdet for bibliotekutvikling. Fylkestinget inviteres til å gi en høringsuttalelse i samsvar med vurderingene som kommer fram i saksframlegget.

Kristiansand, 12.09.2022

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør

27.oktober.2022